



Female Estonian Migrants

Projekti FEM Helsingi mentor: Karin Mickelsson

Töötukassad Soomes

*”Nii ma seda küll ette ei näinud.
Töökohta enam ei ole ja olen nüüd töötu,
aga üür tuleb maksta ja süüa peab ka ostma.”*

Töötukassa on töötaja ja ettevõtja kaitseks juhul,
kui inimene peaks jääma töötuks.

Liituma peab töötukassaga juba töötades, sest tavaliselt nõuavad töötukassad teatud aja liikmeks olemist, enne kui töötus tabab ja majanduslikku abi on vaja. Töötuna liituda ei saa.

Ametiühingusse kuuluv isik kuulub üldjuhul ka samaaegselt töötukassasse, kuid töötukassaga võib liituda ka ilma ametiliidu liikmesstaatust.

(Rusikareegel: Töötukassa liikmena peab olema 26 nädalat ja täitma töölolekutingimuse ehk töötama enne töötuks jäämist 28 kuu jooksul 26 kalendrinädalat palgalisel tööl. Tööpäevi vähendavad tegurid: haigus, õpingud, alla kolme aastase lapse hooldus. Kui mängu tulevad takistused, arvutatakse töölolekutingimust selliselt, et isikul peab olema 34 kalendrinädala jooksul palgalisel tööl 28 kuu jooksul. Nädalane tööaeg peab olema vähemalt 18 tundi ja palk peab olema kollektiivlepingujärgne või kui alal ei ole kollektiivlepingut, siis vähemalt 1154 eurot kuus täistööaja eest.)

Peamised mõisted ja võrdlus

Töötukassad toetavad töötuks jäänut **sissetulekust oleneva ehk palgapõhise põhipäevarahaga** (ansiosidonnainen peruspäiväraha), mis võib ulatuda isikule **umbes 70 %-ni oma endisest sissetulekust.**
See raha on isiklik ja ei ole sõltuv pere sissetulekust.

Töötu, kes ei ole töötukassa liige, saab töetuabiraha riigilt **põhipäevarahana** (peruspäiväraha), mida maksab Soomes rahvapensioniamet KELA (Kansaneläkelaitos).
Arvesse võetakse kogu pere sissetulekud, lasteta perele võib toetus olla kõige rohkem 553 €/kk.

(Võrdlusena võib välja tuua, et töötuks jäänule maksavad töötukassad keskmiselt kahekordse summa: 1071 €/kk - 2014. a.)

Töötukassaga liitumine

- Liikmemaks on aasta kohta väike, kui võrrelda, mida võib töötuks jäämisel tekitada majanduslik kaotus.
- Võrreldes erinevaid töötukassasid peaks aga valiku tegema mitte pelgalt liikmemaksu suuruse järgi, vaid vaadata võiks ka teisi asjaolusid.
- Korraga saab kuuluda vaid ühte töötukassasse. Liikumine ühest valikust teise on võimalik üleviimise kaudu (mitte ühe liikmestaatuse lõpetamise ja teise alustamise kaudu).

Töötukassad Soomes on kas

- ametiliitude juurde kuuluvad või
- sõltumatud

Suurimad töötukassad Soomes

- **Üldine töötukassa "YTK"** (Yleinen työttömyyskassa)
Sõltumatu, liikmeks astuja ei pea kuuluma ametiliitu.
Liikmemaks aastal 2017 on 118 €.
- **IAET-kassa** ehk kõrgelt koolitatud isikute oma töötukassa
Liikmel peab olema akadeemiline kõrgkooli kraad, kassasse kuuluvad saavad sissetulekust olenevat põhipäevaraha kolme kuu jooksul ka juhul, kui isik otsib tööd välismaalt. Liikmemaks aastal 2017 on 105 €.
- **Avalike ja heaalualade töötukassa "JHL"** (Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassa)
Liikmeks võib astuda mitmelt ühiskonnasektorilt nt riigi- ja maakonnatöötajad. Pakub samu hüvitisi, kui üldine töötukassa, kuid liikmemaks on tunduvalt väiksem eelmistest. 2017- 1,38 % liikmemaks, sellest töötukassa 0,38 %.

● Teisi töötukassasid:

- Soome ettevõtjate töötukassa "SYT"
(Suomen Yrittäjien Työttömyyskassa SYT) www.syt.fi

- Maakonnaametnike töötukassa
(Kunnallisvirkamiesten työttömyyskassa)
www.jytyliitto.fi (1,01%-1,35%)

- Posti- ja logistika-alane liit (Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU)
www.pau.fi (1,59 %)

- Metallitöötajate töötukassa (Metallityöväen Työttömyyskassa)
www.metalliliitto.fi (1,74 %)

- Super töötukassa
(Super työttömyyskassa)
Sotsiaal- ja tervisekaitseala, kiriklik ala
www.supertk.fi
(7,50 €/kuus = 90 €/aastas)

- Teenindusalade ametiliidu töötukassa
(Palvelualojen ammattiliitto PAM)
<https://www.pam.fi/tyottomyyskassa.html>

- Ehitusliit (Rakennusliitto.fi)
(1,60 %), ainult töötukassa 0,60 %

Töötud – KELA (Työttömät – kela.fi)

Kui käid töö,

vali endale sobiv töötukassa, maksa ära liitumismaks ja ootamatu majanduslik olukord on äkiliselt töötuks jäänuna hiljem kergem.

Kui töötus üllatab ja peab pöörduma töötukassa poole, siis sellest üksi siiski ei piisa.

Eelnevalt tuleb registreerida ennast töötubüroosse
= **TE-büroo (TE-toimisto)**
tööotsijaks
(työtön työnhakija).
Alles seejärel on võimalik taotleda abiraha töötukassast.

TE-büroo selgitab, kas isiku töötuks olemise ja töötutoetuse saamise
tööjõupoliitilised eeldused on täidetud ja annab sellekohase otsuse toetuse maksjale ehk töötukassale
(või Kelale, kui isik ei ole töötukassa liige).

Töötukassa maksab isikule töötuhüvitisi vastavalt TE-büroo otsustele.
Omavastutusaeg (karenssi) 15-90 päeva.

Soome töötuskaitse süsteem

- Töötuskindlustuse eest hoolitseb ja maksmist koordineerib Soomes rahvapensioniamet (KELA) ja töötukassad.
- Töötule makstav abiraha on riigi rahadest makstav raha isiku majanduslikuks toimetulekuks ja see kuulub sotsiaalkindlustuse (sotsiaalturva) alla.
- Kõik töötukassad kuuluvad Soomes töötute toimetulekutoetuse süsteemi (työttömyysturvajärjestelmä), mida koordineerib tööjõuametkond (työnvoimaviranomainen) tuginedes töötuskaitseseadusele (Työttömyysturvalaki – 2002).
- Vastava seadusandluse arengu ja valmimise eest vastutab Soomes Sotsiaal- ja terviseministrerium (Sosiaali- ja terveysterveystoimi) ja rahastuse eest hoolitseb töötuskindlustusfond (Työttömyysvakuutusrahasto).

Töötule võimalikud makstavad soodustused, kui isik on registreerunud tööotsijaks ja uuendab oma tööotsija staatust ametnike poolt määratud viisil, on:

- **tööturutoetus** (työmarkkinatuki) isikule, kel pole õigust saada palgapõhist töötü põhipäevarahha
(Tööturutoetust võib saada Soomes püsivalt elav, 17-64-aastane töötü tööotsija. Alla 25-aastastel kehtivad piirangud, mis puudutavad haridust ja tööhõivet edendavaid meetmeid. Toetuse suurust mõjutavad teiste pereliikmete sissetulekud, noortel vanematega kooselu toetust vähendaval moel, täiskasvanutel ülalpidavate laste arvelt kasvataval moel. Tööturutoetusest tuleb maksta makse. Maksjaks tavaliselt rahvapensioniamet KELA. Tööturutoetust ei mõjuta lapsetoetus, elatisraha, toimetulekutoetus, eluasemetoetus või puudetoetus.)
- **töötuspension** (työttömyyseläke)
- **vallandamistasu** (eroraha)
- **koolituspäevarahha** (koulutuspäiväraha)

**- sissetulekust olenev
e palgapõhine töötu põhipäevaraha**
(ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha)

(Maksja: töötukassa, maksimaalselt 500 päeva.
(Kuni 31.12.2016) Palgapõhine töötupäevaraha
koosneb põhipäevaraha suurusest põhiosast ja
taotleja palgapõhiselt määratletud teenistusosast.
Põhiosale liidetakse keskmiselt 42 % päevapalga ja
põhiosa vahest. Lisaks makstakse lastelisa. Raha
tuleb tööandjatelt u 49,5 %, riigilt u 40 % ja töötukassa
liikmemaksudest u 5,5 %.)

- põhipäevaraha (peruspäiväraha)

(Makstakse 5 päeva eest nädalas kõige rohkem 500 päeva, kui
töölolekutingimus on eelnevalt enne töötuks jäämist täidetud. U 702 €
kuus bruto (neto 562 €)

Lisaks

Töötukassast saadav toetus ei pruugi olla vaid sissetulekust olenev põhipäevaraha, vaid lisanduda võib ka teisi erinevaid toetusi nt osaliselt tasustatava puhkuse hüvitis (vuorottelukorvaus), mis on samuti sissetulekust olenev ja mida makstakse, kui jääd tasustatavale puhkusele (vuorotteluvapaa)

ehk Soomes osaliselt tasustatav puhkus (90-359 päeva), mille ajaks tööandja peab palkama tähtajalisele tööle töötu töötaja (työtön työnhakija).

- Tasuta või allahinnatud
- juriidiline abi.

Muutused töötuskaitse seaduses alates 1.1.2017

- Palgapõhise töötupäevaraha maksimumaeg lüheneb
- Omavastutusaeg pikeneb
- Päevaraha lisamaksu osa väheneb

- Palgapõhise töötupäevaraha maksimumaeg lüheneb

Palgapõhise töötupäevaraha maksmine lüheneb 500 päevalt 400-le

Kui isik on töötanud kõige rohkem 3 aastat, siis 300 päevale. Maksimaalne 500 päeva makstav töötupäevaraha säilib, kui isik saab 58-aastaseks ja samal ajal on täidetud töölolekutingimus ning töötatud on kokku 20 aasta jooksul viis aastat.

Uus lühem maksimumaeg puudutab neid isikuid, kelle päevaraha maksmise periood algab alates 1.1.2017 või peale seda. Maksimaalse maksmise perioodi lõppedes siirdub isik otse tööturutoetuse ringi.

- Omavastutusaeg pikeneb

Omavastutusaeg pikeneb viielt päevalt seitsme päevani. Muutus puudutab neid isikuid, kelle omavastutusaeg algab 1.1.2017 või peale seda.

- Päevaraha lisamaksu osa väheneb

Pika töökogemuse põhiselt makstavast (töötanud vähemalt 20 aastat) lisaosast loobutakse.

Tööd edendava teenistusosa ajalt makstav lisaosa vähendatakse 58 %-lt 55 %-ni.

Pika töökogemuse põhiselt võidakse maksta lisaosa kuni 30.06.2017, kui töösuhe lõppeb 31.12.2016. Lisamaksude osa väheneb kõikidel selle saajatel ja töötukassa ei anna selle kohta erilist otsust, kuna soodustuse maksmise muudatus põhineb seadusemuudatusel.

Töötukassa liikmemaksu
saab tuludeklaratsioonis
tagasi taotleda.